

Enheten för stöd till kommunal räddningstjänst (SK)
Magnus Olofsson
magnus.olofsson@msb.se

Redovisning av uppdrag att analysera och föreslå åtgärder för att stödja kommunernas inrättande av räddningsvärn- Ju2019/02206/SSK

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1. Inledning	3
1.1 Uppdragets innehåll	3
1.2 Bakgrund	3
1.3 Uppdragets omfattning	4
1.4 Uppdragets genomförande	4
2. Bakgrund	5
2.1 Historisk tillbakablick	5
2.2 Aktuella utredningar med anknytning till uppdraget	7
2.3 Tjänsteplikt och frivillighet	8
2.3.1 Medverkan vid räddningsinsats	8
2.3.2 Frivilligas medverkan vid andra insatser än räddningsinsatser	9
3. Erfarenheter från räddningsinsatser	10
3.1 Brister och behov	11
3.1.1 Planering	11
3.1.2 Särskilt om skogsbränder; brister och behov	12
3.2 Kommunernas organisation för omfattande räddningsinsatser ..	13
3.3 Uttalade behov om stöd till kommunerna	15
3.3.1 Behov för räddningstjänst under höjd beredskap	16
4. Slutsatser och förslag	17
4.1 Räddningsvärn kan vara ett stöd i efterforskningsinsatser	19
4.2 Slutsatser	20
4.3 Åtgärder och rekommendationer	20
4.3.1 Kommunerna	20
4.3.2 Åtgärder från MSB	21

1. Inledning

1.1 Uppdragets innehåll

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har fått i uppdrag att kartlägga och analysera kommunernas behov av att i större omfattning än idag inrätta räddningsvärn som kan bistå räddningstjänsterna vid omfattande skogsbränder och andra typer av naturolyckor. Mot bakgrund av analysen ska förslag lämnas till åtgärder och rekommendationer som på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt syftar till att stödja kommuner som ser behov av att inrätta räddningsvärn. Myndigheten ska även på övergripande nivå redogöra för vilka effekter som de föreslagna åtgärderna förväntas ge samt ange en tidsplanering för när åtgärderna bedöms kunna vara genomförda.

Vid genomförandet av uppdraget ska MSB ta hänsyn till kommunernas pågående arbete på området liksom till annan relevant utveckling samt tidigare erfarenheter. Kommunernas behov, såväl under normala förhållanden som vid extraordinära händelser och höjd beredskap, bör beaktas.

MSB ska i nödvändig utsträckning samråda med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samt andra relevanta aktörer, t.ex. kommuner och länsstyrelser.

1.2 Bakgrund

I en rapport som Statens meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) tog fram år 2014 tillsammans med Naturvårdsverket och Energimyndigheten framgår att antalet extrema väderhändelser förväntas öka i framtiden. Där det idag regnar mycket förväntas nederbörden öka medan den förväntas minska där det redan är torrt. Detta kommer att leda till en ökad risk för både omfattande översvämningar och skogsbränder.

Räddningsinsatser till följd av bl.a. omfattande skogsbränder och översvämningar kräver både kompetens och erfarenhet. Insatserna är personalkrävande men innehåller också enklare uppgifter som inte kräver omfattande utbildning och kompetens.

En kommunal nämnd kan med tjänsteplikt ta ut lämpliga personer mellan 18-65 år som är bosatta i kommunen att ingå i räddningsvärn.¹ I första hand ska frivilliga tas ut. Denna möjlighet används i varierande grad av kommunerna idag. Räddningsvärn är en del av kommunernas organisation för räddningstjänst och den som har tagits ut att ingå i ett räddningsvärn är

---

¹ Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor 6 kap. 1 §

skyldig att delta i övningar under högst 20 timmar per år. Inget hindrar att ett räddningsvärn deltar i räddningstjänst i andra kommuner.

1.3 Uppdragets omfattning

Uppdraget bedöms handla om behov vid räddningsinsatser som är omfattande och utdragna i tid eller är många till antal under en begränsad period. Gemensamt är att insatserna är personalkrävande och att arbetsuppgifterna till del är av enklare karaktär och inte kräver omfattande utbildnings- och övningsinsatser.

Om antalet frivilliga som med plikt ingår i räddningsvärn ökar bör det finnas möjligheter att även använda dessa personer, med de förutsättningar som gäller i dessa fall, vid extra ordinära händelser och höjd beredskap.

1.4 Uppdragets genomförande

Uppdraget syftar till att identifiera åtgärder som kan bidra till att underlätta en förstärkt förmåga till räddningsinsatser med hjälp av personal i räddningsvärn.

Genom samverkan med länsstyrelser, kommuner och andra berörda organisationer har en bild skapats av de behov som finns och med den utgångspunkten har åtgärder identifierats som bör bidra till att kommunerna i större omfattning inrättar räddningsvärn.

Samverkan har skett med SKL och andra berörda organisationer, såsom Hemvärnet, Polismyndigheten, Lantbrukarnas riksförbund och Räddningstjänstrådet².

---

² I Räddningstjänstrådet deltar MSB, Sveriges kommuner och landsting (SKL) och en representant för räddningstjänsten från varje län. Rådet träffas två gånger om året. Syftet är att vara en kontaktyta och främja dialogen mellan MSB och kommunal räddningstjänst.

2. Bakgrund

2.1 Historisk tillbakablick

Det finns och har funnits reservbrandstyrka, brandvårn, bygdebrandvårn och skogsbrandvårn. Med reservbrandstyrka avsågs en styrka som skulle komplettera den ordinarie beredskapen i större tätorter och kunna bistå när den ordinarie styrkans resurser var uttömda eller upptagna. Bygdebrandvårn, senare räddningsvårn, är ett vårn som kan göra självständiga insatser av enklare karaktär och fanns och finns på öar och andra platser dit den kommunala räddningstjänsten har lång tid till insats. Bygdebrandvårn finns även i dag. Skogsbrandvårn var avsedda att bistå vid skogsbränder. Idag finns endast skogsbrandvårn på några få platser men det går att se en utveckling på senare år att det skapas skogsbrandvårn på flera platser i landet igen.

I 1914-års skogseldslag fastslogs att det var en medborgerlig plikt att delta i skogsbrandsläckning. Skogsbrandförsvaret var indelat i brandrotar. Av 1944 års brandlag (1944:521) framgick det att ledningen av kommunens brandförsvaret närmast under förvaltningsmyndigheten skulle utövas av en brandchef. Om skogsbrandförsvaret var ordnat för sig skulle ledningen av detta utövas av en skogsbrandfogde eller om kommunen var uppdelad i skogsbrandrotar, en fogde för varje rote. Det skulle också finnas vice skogsbrandfogdar. Skogsbrandfogde och dennes ställföreträdare var skyldiga att genomgå kurs i skogsbrandsläckning som anordnades inom länet.

Brandlagen från år 1962 syftade till att kommunerna i större omfattning än tidigare skulle ges möjlighet att anpassa det kommunala brandförsvarets organisation efter de lokala förhållandena. Skogsbrandförsvaret samordnades med bygdebrandförsvaret under brandchefens befäl. Reservbrandstyrka uttagen med tjänsteplikt eller på frivillig bas var enligt 1944 års lagstiftning obligatorisk i alla kommuner. Grunden till det var bl.a. att reservbrandstyrkan hade betydelse med hänsyn till beredskapen för krig. Reservbrandstyrkan ersattes i 1962 års lagstiftning med brandvårn som skulle grundas på frivillighet och sättas upp endast i kommuner där det var erforderligt. I en kommentarsamling till dåvarande brandlagen³ konstaterades att ”behov av skogsbrandvårn finns i varje kommun där skogen är av någon mera väsentlig betydelse som brandrisk.” I 1962 års brandstadga fanns en bestämmelse om att ”envar tjänstepliktig är efter kallelse till skogsbrandsläckning pliktig att, försedd med tillgängliga släckningsredskap, genast begiva sig till anvisad plats och delta i släckningsarbetet”. Denna bestämmelse togs bort år 1974.

---

³ C-G Källner, Brandlagstiftningen

I brandlagen från år 1974 definierades begreppet räddningstjänst samtidigt som det slogs fast att räddningstjänsten i första hand ska ankomma på det kommunala brandförsvaret. I lagen slogs fast att kommunen ska ha en brandstyrka av betryggande storlek och sammansättning och att i denna kunde, om det behövdes, ingå brandvårn grundat på tjänsteplikt.

I Räddningstjänstlagen från år 1986 framgår i en särskild bestämmelse vad som skulle ingå i räddningskåren och att det i räddningskåren också kunde ingå räddningsvårn. Det framgår att när det behövs är var och en som under kalenderåret fyller lägst arton och högst sextiofem år skyldig att medverka i räddningstjänst i den mån kunskaper, hälsa och kroppskrafter tillåter det. Tjänsteplikt fullgörs på anmodan av räddningsledare. Bland de som är tjänstepliktiga och som är bosatta i kommunen får kommunens räddningsnämnd ta ut lämpliga personer att ingå i kommunens räddningsvårn. I första hand ska frivilliga tas ut och de som uttagits är skyldiga att delta i övning med räddningsvårnet under högst tjugo timmar årligen.

I lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) framgår att i kommunens organisation för räddningstjänst kan också räddningsvårn ingå. I övrigt är det endast språkliga justeringar i det som framgick av 1986 års lag.

År 1969 var drygt 21 000 personer, varav 3 800 på heltid och 17 400 på deltid, anställda inom kommunal räddningstjänst. Motsvarande siffror för år 2017 var 4 900 anställda på heltid och 10 600 på deltid. Ungefär 7 300 personer var år 1969 engagerade i bygdebrandvårn och ca 22 000 i skogsbrandvårn. År 2000 finns en uppgift på att 3 500 personer fanns i räddningsvårn. Den senast tillgängliga uppgiften är från år 2011 då 2 400 personer var anslutna till någon form av vårn. Bedömningen är att denna siffra i princip bara avser den historiska formen av bygdebrandvårn. Antalet anslutna till skogsbrandvårn har inte redovisats vid detta tillfälle. Erfarenheter från arbetet med detta uppdrag visar att skogsbrandvårn var en relativt ovanlig företeelse i kommunerna vid denna tidpunkt.

År 1974 genomfördes en kommunreform där antalet kommuner minskades från drygt 1 000 till 278. I samband med nya kommunkonstellationer skedde rationaliseringar av kommunala förvaltningar där brandförsvaret var en. Till detta kan läggas att år 1974 var det två kommuner som samarbetade i kommunalförbund medan år 2017 ingick 153 kommuner i kommunalförbund och ytterligare 34 kommuner i någon form av formaliserat samarbete. Även detta har inneburit rationaliseringar.

Till den tydliga minskningen av personal i räddningsvårn och den stora minskningen av skogsbrandvårn finns flera förklaringar bl.a. kommunreformen år 1974 och det ökade antalet kommunalförbund. Det kan ha funnits vårn nära varandra på två sidor av en tidigare kommungräns. Från att tidigare bara omfattat brand har kommunal räddningstjänst med åren fått ett bredare

och mer komplext uppdrag. Detta tillsammans med teknikutveckling, bättre vägar och fordon samt ökade krav på kompetens har gjort att behov av relativt utbildad personal i värn inte bedömts nödvändig. Ytterligare förklaringar är mekaniseringen av skogsbruket som innebär att den personal som har skogen som arbetsplats har minskat väsentligt. Urbaniseringen är slutligen en faktor som har inneburit att rekryteringsunderlag saknas på platser där det tidigare funnits räddnings- och skogsbrandvärn.

2.2 Aktuella utredningar med anknytning till uppdraget

Räddningstjänstutredningen lämnade sitt betänkande⁴ i juni år 2018. Av direktiven till utredningen framgår bl.a. att bestämmelserna i LSO om ledning och samverkan inom kommunal räddningstjänst inte är helt anpassade efter de krav som ställs vid omfattande eller komplicerade räddningsinsatser. Utredningen definierar begreppet systemledning för att leda räddningstjänstverksamheten på en övergripande nivå och det innefattar bl.a. att prioritera och fördela resurser till olika insatser medan beredskap upprätthålls för övrig riskbild. Systemledning ska enligt utredningens förslag bedrivas kontinuerligt. Om flera kommuner samverkar i fråga om systemledning ska ledningen utövas gemensamt för kommunerna. Utredningen menar att detta i praktiken kommer att innebära att flertalet kommuner kommer att behöva samverka med andra kommuner.

Utredningen föreslår också att kommunerna i handlingsprogram ska redogöra för förmågan att utföra flera simultana räddningsinsatser samt ange förmågan att genomföra omfattande räddningsinsatser.

Slutsatserna i betänkandet av 2018 års skogsbrandutredning⁵ är att skogsbränderna sommaren år 2018 i stort hanterades bra och det motiveras bl.a. med att inga väsentliga samhällsfunktioner skadades och att inga permanent-bostäder förstördes. Utredningen konstaterar att de kommunala räddnings-tjänsterna och många av de som hjälpte till ansträngdes hårt. Vidare konstaterar utredningen bl.a. att kommunala räddningstjänster från olika delar av landet med systemledning och planerade system för resursförstärkning gjorde avgörande insatser vid skogsbränderna genom att förstärka räddningstjänster som var sämre rustade eller behövde hjälp med anledning av brändernas omfattning.

Utredningen pekar på en del brister i arbetet med skogsbränderna. En brist som påpekats var att många aktörer agerade för långsamt eller för försiktigt till

---

⁴ SOU 2018:54, *En effektivare kommunal räddningstjänst*

⁵ SOU:2019:7, *Skogsbränderna sommaren 2018*

en början. En annan brist var att de kommunala handlingsprogrammen i flera fall inte tagit höjd för stora skogsbränder och att det medför bristande planering och beredskap. Vidare noterar utredningen att kommunala räddningstjänster som inte ingår i systemledning med ledningscentral och ledningspersonal i jour har sämre förutsättningar att klara sådana komplicerade händelser som skogsbränderna var. Det pekas också på flera brister, bl.a. att samhällets resurser inom privata sektorn t.ex. inom jord- och skogsbruk kan nyttjas bättre samt att hjälp från frivilliga kan vara bättre förberedd och organiserad.

2.3 Tjänsteplikt och frivillighet

2.3.1 Medverkan vid räddningsinsats

I första hand är det hel- eller deltidsanställda brandmän vid de kommunala räddningstjänsterna som agerar vid räddningsinsatser. I samband med olyckor kan även enskilda personer med stöd av tjänsteplikt beordras att hjälpa till utan att de på förhand är bundna av något anställningsavtal. Det kan normalt inte förväntas att en person beordrad med tjänsteplikt har samma kunskap och kompetens som personal som är anställd vid räddningstjänsten. De bör därför användas för mindre komplicerade uppdrag som inte kräver särskild utbildning såsom t.ex. transportuppdrag och andra lämpliga uppdrag i samband med skogsbränder, översvämningar eller efterforskning av försvunna personer. Tjänsteplikt är inte en anställning utan ett beslut som tas av räddningsledaren när behov uppstår och kan inte avtalas på förhand.

Räddningsvärn är en del av kommunens organisation för räddningstjänst och består av på förhand uttagna personer och larmas alltid ut med stöd av tjänsteplikt. En frivillig brandkår drivs i föreningsform och kan ingå i en kommuns organisation som ett räddningsvärn och medlemmarna tas då ut med stöd av tjänsteplikt. Personer anslutna till ett värn eller frivillig brandkår kan inte ha beredskap. Enskilda personer kan ibland välja att påbörja räddningsåtgärder på eget initiativ och benämns då spontanfrivilliga. Räddningsledaren har då möjlighet att ge sitt samtycke till att den frivillige fortsatt medverkar i räddningsinsatsen. Den vanligaste lösningen är att räddningsledaren tar ut den frivillige med tjänsteplikt.

Tjänsteplikten är avsedd att användas för enskilda personer. Om en privat företagare har lämpliga resurser som kan användas i räddningstjänst är det lämpligare att ingå ett entreprenörsavtal om att vid behov kunna använda dessa resurser. Avtal om deras medverkan i räddningstjänst upprättas alltid i samband med den specifika insatsen.

Den som på grund av tjänsteplikt eller med räddningsledarens samtycke frivilligt har medverkat i en räddningsinsats har rätt till skälig ersättning och omfattas också av bestämmelserna i socialförsäkringsbalken och lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada. Enligt LSO 7 kap 5 § gäller

socialförsäkringsbalken och lagen om statlig ersättning för frivilliga som med räddningsledarens samtycke medverkat i en räddningsinsats.

2.3.2 Frivilligas medverkan vid andra insatser än räddningsinsatser

Det finns ingen lagstiftning som på ett tydligt sätt reglerar olika frivillighetsinitiativ. Ett problem med det är att de personer som gör en insats måste bära en betydande egenrisk för uppkomna skador.⁶ Många myndigheter har avtal med frivilliga försvarsorganisationer och andra frivilligorganisationer vid kriser eller andra händelser där det finns behov av extra arbetskraft. Det är också vanligt att man har särskilda avtal med enskilda medlemmar om deras medverkan vid sådana händelser.

---

⁶ Linköpings universitet, Carer, *Några ansvarsfrågor avseende aktörer, i synnerhet frivilliga, som deltar i räddningsinsatser*, CARERs rapportserie Rapport Nr 16, 2016

3. Erfarenheter från räddningsinsatser

Att möta en förändrad riskbild och de följd effekter som en högre temperatur kan få på vädret bedöms få konsekvenser för den kommunala räddningstjänsten. Det kan handla om längre torrperioder med ökad risk för både fler och mer omfattande skogsbränder, kraftiga stormar med konsekvenser som medför komplexa räddningsinsatser samt ökad risk för översvämningar genom höjda vattennivåer i hav, sjöar och andra vattendrag samt kraftiga skyfall.⁷

Hösten år 2000 drabbades Arvika av den mest omfattande översvämning som drabbat Sverige i modern tid. Översvämningen orsakades av ett ihållande regn i kombination med milt väder. Genom att marken redan var mättad med vatten efter mycket regn under sommar och höst fanns ingen bufferteffekt i Glafs fjordens 4 000 kvadratkilometer stora tillrinningsområde.⁸

Skogsbranden i Västmanland år 2014 och de många och omfattande skogsbränderna som drabbade Sverige sommaren år 2018 var de mest omfattande i modern tid och gav en fingervisning om att ett förändrat klimat bland annat kommer att leda till en ökad risk för skogsbränder.

Annat som förväntas öka riskerna för mer omfattande räddningsinsatser är att oljetransporterna över Östersjön och Västerhavet ökar och en fortsatt ökning förväntas i den närmaste framtiden. Det innebär även en ökad risk för oljeutsläpp i svenska vatten.⁹ Trots utvecklat förebyggande arbete kan det ändå förväntas att den ökade trafiken med oljetransporter med vissa tidsintervaller kommer leda till några mer omfattande oljeutsläpp.

Exempelvis drabbades Tjörns kommun år 2011 av ett allvarligt oljepåslag. Oljepåslaget innebar att statlig och kommunal räddningstjänst pågick parallellt under två veckors tid och efter att den statliga räddningsinsatsen avslutats pågick den kommunala räddningsinsatsen ytterligare två veckor. Efter räddningsinsatsen var det en långvarig och kostsam saneringsinsats.¹⁰

Försvarsberedningen konstaterar att det globala säkerhetspolitiska läget fortsatt präglas av instabilitet och oförutsägbarhet och att ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas. I det fall ett sådant scenario skulle bli verklighet

---

⁷MSB, *Framtidsstudie år 2030-Med fokus på kommunal räddningstjänstorganisation*, Publikationsnummer MSB1062 – december 2016

⁸ *Utvärdering ledning/information - översvämningen i Glafs fjorden okt-dec år 2000*, https://www.arvika.se/webdav/files/Bygga,%20obo%20och%20miljö/Naturvård,%20parker/Sjöar,%20vattendrag/Översvämningen%202000/oversvamning_ledning.html

⁹ <https://www.havochvatten.se/hav/fiske-fritid/miljopaverkan/oljeutslapp.html>

¹⁰*Oljepåslaget på Tjörn 2011 - En utvärdering av förberedelser, förmågor och hantering*, Publikationsnummer MSB687 – Maj 2014

krävs att landets totalförsvaret har en god förmåga att försvara Sverige för att vinna tid, skapa handlingsfrihet och ytterst säkerställa landets självständighet. En icke oväsentlig del av det svenska totalförsvaret utgörs av befolknings-skyddet och förmågan till räddningstjänst under höjd beredskap. I början av 2000-talet avvecklades stora delar av det tidigare omfattande civila försvaret, däribland delar av förmågan till räddningstjänst under höjd beredskap. I enlighet med Försvarsbeslutet år 2015 har planeringen för det civila försvaret återupptagits.¹¹

3.1 Brister och behov

3.1.1 Planering

En tydlig bild som framgår vid utvärderingar av mer omfattande räddningsinsatser är att det funnits brister i kommunernas planering. Det visas bland annat från utvärderingar av oljepåslaget på Tjörn år 2011¹² och de omfattande skogsbränderna de senaste åren. Gemensamt är att inledningsskedet av insatserna i många fall upplevts som kaosartat och ansvariga aktörer har inte agerat tillräckligt snabbt och kraftfullt. Det har funnits brister i lägesbedömningar och tilldelning av resurser och det har lett till att omfattningen blivit större än om det funnits mer förberedelse och planering. Vikten av en god planering för större räddningsinsatser betonas även av Haverikommissionen. De menar att alla dokumenterade risker i kommunen bör beaktas och det bör planeras för dem, även om de är sällan förekommande.¹³

Skogsbrandsutredningen konstaterar att en god planering tydliggör vilken förmåga räddningstjänsten har att själv eller tillsammans med andra hantera de risker som finns i kommunen. Planeringen bör omfatta faktorer som resurser, ledning, samverkan och övning. En god planering ökar räddningstjänstens möjligheter att anpassa egna resurser och att utnyttja externa resurser för att på ett mer effektivt sätt kunna hantera olika påfrestningar.¹⁴

Det är också viktigt att inventera behovet av och tillgången till resurser från privata näringslivet. Planeringen bör ske under ordnade former och genom att det exempelvis upprättas ramavtal i förväg.

Gemensamt för de omfattande räddningsinsatser som utvärderats och studerats är att de varit personalkrävande och att Försvarmakten, genom

---

¹¹

<https://www.regeringen.se/4afcaa/globalassets/regeringen/dokument/forsvarsdepartementet/forsvarsberedningen/171218-sammanfattning-rapport-pdf>

¹² *Oljepåslaget på Tjörn 2011 - En utvärdering av förberedelser, förmågor och hantering*, Publikationsnummer MSB687 – Maj 2014

¹³ *Jordskred vid vägbygge E6 i Smårod, O län, den 20 december 2006*, Haverikommissionen Rapport RO 2009:01

¹⁴ *Skogsbränderna sommaren 2018*, SOU 2019:7

framförallt Hemvärnet, med sin organisation, bredd och kunskaper spelat en betydande roll i personalförsörjningen.

3.1.2 Särskilt om skogsbränder; brister och behov

Även om metoder och taktik för att bekämpa skogsbränder skiljer sig åt sker den huvudsakliga brandbekämpningen på marken. Skogsbränder är i de flesta fall personalkrävande och det krävs att personalen har utbildning och kompetens inom brandsläckning. Kraven på utbildning och kompetens varierar beroende på befattning och arbetsuppgifter. Vid skogsbränderna sommaren år 2018 upprätthölls personalförsörjningen till stor del genom förstärkning från kommunala räddningstjänster och internationella resurser.

Av samtal med kommunerna framgår att uthålligheten över tid är en utmaning. Uthållighet över tid kräver många ”händer och fötter, armar och ben”. Räddningsvärn kan ha stor betydelse om de ges förutsättningar att bidra på ett bra sätt. Vid större utdragna bränder är räddningsvärnen dessutom användbara som avlastning för ordinarie personal.

Flera kommuner uppger att många räddningstjänstorganisationer inte är dimensionerade för att hantera stora skogsbränder. I äldre lagstiftning var det närmast ett krav att de kommuner som hade betydande skogsområden där det fanns risk för skogsbrand skulle ha extrapersonal för skogsbrandbekämpning. Företrädare för kommunal räddningstjänst menar att beredskapen för skogsbränder är något som glömts bort. Skogsbrandvärn har tagits bort vid effektiviseringar av verksamheten.

I en kommun med omfattande skogsområden erbjöds tidigare deltidsbrandmän som slutade att ansluta sig till ett räddningsvärn som utgick från huvudbrandstationen i kommunen. Räddningsvärnet bestod av tio till femton personer som var utbildade och hade god lokalkännedom. De var en förstärkning vid större insatser som släckhjälp, mattransporter m.m. I takt med effektiviseringar och besparingar har detta värn tagits bort enligt kommunens räddningschef.

Erfarenheter från skogsbränderna i Ljusdal år 2018 visar att det vid omfattande räddningsinsatser är nödvändigt med stöd från frivilliga då det offentliga inte har resurser att utföra alla åtgärder. Lokalbefolkningen kommer också alltid i någon mån att vara på plats och vilja göra insatser. Utmaningen består därför i att organisera de frivilligas insatser så att de stödjer, och inte försvårar, det offentligas insatser.¹⁵ Liknande tankegångar hörs från andra företrädare för kommunal räddningstjänst. En av dem uttryckte det som att ”vi

---

¹⁵ *Besten besegrad – Utvärdering av krishantering under skogsbränderna i Ljusdal 2018*, FHS-beteckning: 664/2018

måste komma ifrån att de överfaller oss i skogen”. Det måste organiseras så att det är räddningstjänsten som kontaktar och avropar deras resurser. De frivilliga bör vara organiserade, utbildade och övade och försedda med skyddskläder.

Det finns exempel på kommuner som etablerat avtal med Maskinringen¹⁶ där dessa också deltagit vid övning. De kan hjälpa till med begränsning och vattenförsörjning men bör inte komma för långt in i brandområdet.

3.2 Kommunernas organisation för omfattande räddningsinsatser

Länsstyrelserna har redovisat att förekomsten och behoven av värn visar på att det finns stora skillnader beroende på geografiska och regionala förhållanden. Det vanligaste behovet är som komplement till ordinarie beredskap, framförallt i glesbygd och i skärgårdsmiljöer. Det redovisas även behov vid större insatser och framförallt vid skogsbränder. Några få län har beskrivit att det inte finns några tydliga behov.

Av länsstyrelsernas redovisning framgår att det finns närmare 200 bygdebrandvärn. Skogsbrandvärn förekommer i mindre utsträckning. I vissa län finns 20 till 30 räddningsvärn medan det i andra län bara finns något enstaka räddningsvärn. Flera länsstyrelser svarar att det pågår viss utveckling av räddningsvärn och framförallt skogsbrandvärn. De flesta av länsstyrelserna uppger också att det finns goda erfarenheter av räddningsvärn som en extra resurs i den kommunala räddningstjänsten.

En kommun i norra Sverige har ett drygt 30-tal skogsbrandvärn med totalt några hundra personer anslutna till dessa. Räddningstjänsten menar att förklaringen är en kultur där bl.a. en tidigare räddningschef varit drivande i att hålla skogsbrandvärnen levande. En annan förklaring som ges är att det finns många privata skogsägare. Skogsbrandvärnen är organiserade med förman och uppåddare för varje skogsbrandvärn och räddningstjänsten har förteckning över materiel och personal som finns att tillgå. Förutom skogsbränder har skogsbrandvärnen använts av polisen för eftersök och bärhjälp till ambulans. Räddningstjänsten menar också att värnen kan vara lämpliga att använda för att bygga barriärer vid höga flöden och i samband med oljepåslag. Överhuvudtaget menar de att värnen är användbara vid alla insatser där det behövs ”händer och fötter”. Erfarenheten är att värnen består av personer som ”inte är rädda att ta i”.

---

¹⁶ <http://www.mrsverige.se/>

Efter den stora skogsbranden år 2014 påbörjades ett arbete med att rekrytera och starta upp värn i Sala kommun. Det är framförallt kommunens deltidsstationer som drivit detta och skött rekryteringen. I värnen finns ett 60-tal personer anslutna och varje person har sin hemvist vid närmaste brandstation. Värnpersonalen tas inte ut med tjänsteplikt utan de är anställda och RiB-avtalet tillämpas, men de har ingen beredskap. De anställs på timtid och har samma försäkringar och ersättning som deltidsanställda brandmän. De flesta är egenföretagare som lantbrukare och skogsbrukare och arbetet genomförs i samarbete med Lantbrukarnas riksförbund, dock är de anställda som enskilda personer. Många av dem har stora maskinella resurser men i de fall kommunen vill använda deras resurser avropas de i särskild ordning.

I en kommun i västra Sverige har det de senaste åren skapats tre skogsbrandvärn och ett fjärde är på gång. Det är skogsvårdsföreningar i kommunen som varit drivande. Varje värn består av cirka 30 personer och det är inga problem att rekrytera personal. Kommunen står för all utrustning. Värnen har några pumpar, lite slang, overaller, hjälmar och använder egna spridare och traktorer. De ansvariga för respektive värn informerar kommunen om tillgång till resurser och personal.

Ett förslag som framförts är att kommunerna skulle kunna bygga upp reservstyrkor. Flera kommunala räddningstjänster har årligen en personalomsättning bland deltidsanställda brandmän på tio procent eller mer. Personal utbildas och slutar efter några år då de har svårt att få sitt "livspussel" att gå ihop och det blir svårt att ha beredskap. Även många heltidsanställda som gått i pension är i god fysisk form och är fullt möjliga att använda i en reservstyrka. De som framfört detta menar att det är viktigt att tillvarata utbildad och övad personal som har ett stort engagemang i grunden och att flera säkert är villiga att ingå i en sådan styrka.

En företrädare för en större räddningstjänst anser att sådana reservstyrkor kräver mer utrustning vilket även uppbyggnaden av räddningstjänst under höjd beredskap gör. Förslaget från företrädaren var att staten skulle kunna ge kommunerna ett investeringsbidrag för inköp av utrustning istället för att staten köper in utrustning som placeras i förråd. På så vis skulle kommunerna kunna bidra med både personal och brandfordon vid höjd beredskap samtidigt som de har extraresurser under fredstid för sin egen beredskap men också för att stödja andra kommuner när det finns behov. Om staten ser ett behov av exempelvis 100 nya brandfordon kan de fördelas över landet och vara en resurs i både fredstid och krig. Staten skulle då få en resurs som kommunen har ansvar för att bemanna. På så vis skapas en organisation för räddningstjänst under höjd beredskap samtidigt som det skapas uthållighet i räddningstjänst i fredstid.

En kommun redovisar tankar på att upprätta en pool med kommunalt anställd personal som förstärkning vid omfattande räddningsinsatser och andra

händelser som kräver tillfälliga personalförstärkningar. På så sätt är problemet med ersättning och försäkringar löst. Personalpoolen skulle kunna öva för olika scenarier några gånger per år och att ingå i personalpoolen skulle vara ett tillikaupdrag i deras ordinarie tjänst i kommunen.

Förbundet Sveriges frivilliga brandkårer uppger att det i dag finns 120 frivilliga brandkårer. De har en organisation och någon form av brandstation och finns på öar och landsbygd. Förbundet försäkrar medlemsorganisationerna på fritid och övning. Blir de larmade av kommunen sker det med tjänsteplikt.

När det gäller skogsbrandvärnen är det en i princip samstämmig uppfattning hos räddningstjänsterna att värnen består av människor som är vana att vistas i skog och duktiga på att använda olika typer av maskiner som kan vara till nytta vid en skogsbrand. De ingående i värnen vill hjälpa till i sin egen hembygd och få har intresse av att delta på andra platser. Även i fråga om bygdebrandvärnen är det flera räddningstjänsters uppfattning att de flesta som ingår i dem inte är särskilt intresserade av att delta i insats i någon annan kommun. Engagemanget hos de flesta tycks bygga på lokal förankring och en vilja att hjälpa sina grannar.

3.3 Uttalade behov om stöd till kommunerna

Flera av de som intervjuats under uppdraget har menat att det skulle vara värdefullt om MSB kunde ta fram utbildningsmaterial, t.ex. i form av filmer indelat i olika moduler med t.ex. skogsbrand och översvämning, och informationsmaterial för rekrytering av personer till räddningsvärn. Startsträckan skulle då bli kortare för de kommuner som vill bygga upp nya värn. Flera av kommunerna har begränsade resurser och för dem skulle det vara ett hjälpmedel. Utbildningen, menar samtliga, måste ske på lokal nivå.

Vidare har MSB en s.k. lärplattform riktad till framförallt Frivillig brandkårerna. Denna, som även bör kunna användas för personal i räddningsvärn, ska ses över och uppdateras. Vid MBS:s skola i Revinge ska en modul för utbildning i skogsbrand riktad till framför allt deltidsanställda brandmän tas fram under år 2021. Delar av innehållet i denna modul borde även kunna användas vid uppdateringen av lärplattformen.

Nationella koncept över vad som är rimlig nivå när det gäller utbildning, kompetens och skyddsutrustning för personal i räddningsvärn har efterfrågats.

Flera kommuner betonar vikten av att kunna tillvarata kompetensen hos personer som av olika orsaker tvingats sluta som brandmän men fortfarande har engagemanget kvar.

Tjänsteplikten är 18 till 65 år. Flera av de intervjuade menar att det är ett problem då många personer över 65 år är användbara t.ex. vid en skogsbrand.

Flera har framfört att ekonomisk ersättning från staten för att starta upp nya värn kan vara ett incitament. Uppstarten är dyr menar flera medan förvaltningen av ett värn är förhållandevis billig. Många påpekar att det är viktigt att åka runt till värnen för att bekräfta deras viktiga engagemang på det lokala planet för att i nästa steg förankra tanken att de ingår i ett större sammanhang och att deras engagemang kan vara värdefullt även på andra platser än lokalt.

3.3.1 Behov för räddningstjänst under höjd beredskap

I enlighet med försvarsbeslutet år 2015¹⁷ har planeringen för bland annat det civila försvaret och befolkningsskyddet återupptagits. Försvarsberedningen anser att det måste upprättas planer och avdelas resurser i fredstid för befolkningsskyddet vilket bland annat innebär att regionala förstärkningsresurser till räddningstjänsterna ska bemannas. Försvarsberedningen anser att Stockholmsområdet, Gotland, Öresundsregionen, Västkusten med Göteborg, västra Svealand samt delar av Jämtlands och Norrbottens län är strategiskt viktiga geografiska områden i händelse av en kris eller krig.¹⁸

MSB har uttryckt att det är nödvändigt att både personellt och materiellt förstärka den kommunala räddningstjänsten under höjd beredskap. I detta arbete bör de militärstrategiskt utpekade områdena prioriteras. Kommunala förstärkningar kan behöva kompletteras med statliga förstärkningsresurser som kan fördelas till de områden eller delar av landet där behoven är störst.¹⁹

---

¹⁷ Ju2015/00054/SSK

¹⁸

<https://www.regeringen.se/4afcaa/globalassets/regeringen/dokument/forsvarsdepartementet/forsvarsberedningen/171218-sammanfattning-rapport-pdf>

¹⁹ MSB, *Befolkningsskyddets förmåga och anpassning till nutida förhållanden Redovisning av regeringens uppdrag i MSB:s regleringsbrev för 2017*, MSB Dnr. 2017-695

4. Slutsatser och förslag

När det gäller omfattande räddningsinsatser finns utmaningar att rusta för. Utmaningarna består bl.a. av de effekter som klimatförändringarna förutsås bidra till, ökad trafik på haven och ett förändrat säkerhetspolitiskt läge. Sannolikheten förväntas öka för räddningsinsatser som är omfattande och utdragna i tid eller är många till antal under en begränsad period. Sammantaget kan det innebära en stor belastning på kommunal räddningstjänst.

Under de senaste årtiondena kan hos den kommunala räddningstjänsten skönjas en utveckling mot ökad professionalisering och inriktning mot att hantera mera frekventa händelser som t.ex. byggnadsbränder och trafikolyckor. Insatser som sällan ställer organisationens uthållighet på prov. Den här inriktningen har till viss del skett på bekostnad av planeringen och beredskapen för omfattande och långvariga räddningsinsatser. I takt med krav på effektiviseringar syns det som händelser som inträffar sällan eller aldrig prioriteras ner. Detta trots att lagstiftningen ställer krav på att kommunerna ska ha beredskap för alla händelser som kan inträffa i kommunen.

Av LSO 1 kap. 3 § framgår det att kommunens räddningstjänst ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Av 3 kap. 8 § samma lag framgår att kommunen i sitt handlingsprogram för räddningstjänst bl.a. ska ange vilka risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. Vidare ska kommunen redovisa vilken förmåga, inklusive resurser, kommunen har och avser att skaffa sig för att göra sådana insatser.

I utredningar efter flera omfattande räddningsinsatser har det framkommit brister i kommunernas planering både avseende övergripande planering i handlingsprogrammen och i planeringen av specifika insatstyper. Här kan konstateras att den statliga tillsynen haft brister då detta inte på ett tillräckligt sätt uppmärksammats.

Det framträder tydligt att engagemanget att bidra har ökat hos allmänheten efter skogsbränderna år 2018. Dock är engagemanget ofta knutet till den egna orten eller kommunen. Det finns en vilja att bistå grannen. När det gäller att hjälpa till på annan plats, kanske till och med utanför kommunen, är det engagemanget som regel inte lika stort. Här gäller att bekräfta och uppmuntra det lokala engagemanget och som någon räddningschef uttryckte det att på sikt utöka engagemanget till ett vidare perspektiv. I spåren av skogsbränderna år 2018 dyker också andra initiativ upp. Till exempel har Lantbrukarnas riksförbund (LRF) tagit initiativ till studiecirklar om säkerhet och beredskap bland sina medlemmar.

På många håll finns goda förutsättningar att rekrytera personal till räddningsvärn. Vad gäller organisation bör frivilliga organiseras i första hand genom

kommunala räddningsvärn som tas ut med tjänsteplikt. Det har framkommit att det kan finnas andra sätt för kommunen att anställa personal. Det är den enskilda kommunen som har att avgöra och bestämma vad som är mest lämpligt i det enskilda fallet. Det torde vara lämpligt och underlätta att utgå från en redan existerande struktur för brandstationer när kommunen startar upp nya värn.

På flera platser har det bildats skogsbrandvärn de senaste åren. Framförallt är det människor som bor på landsbygden och äger skog som engagerat sig och vill bidra när något inträffar i hembygden.

Det har påpekats att personer som tidigare arbetat som brandmän är en resurs som kan användas när extra personella resurser behövs. Dessa har en gång utbildats av staten och det är personal som har erfarenhet, utbildning och ett stort engagemang. De kan utgöra en värdefull resurs vid omfattande räddningsinsatser och vid räddningstjänst under höjd beredskap. De skulle med fördel kunna organiseras i räddningsvärn på liknande sätt som det som i äldre lagstiftning benämndes reservbrandstyrkor och skulle kunna organiseras av den kommunala räddningstjänsten utifrån lokala behov men samtidigt utgöra en regional resurs.

Ett behov som redovisats är att det vid uppstarten av ett värn finns tillgång till informationsmaterial som bl.a. innehåller formalia om räddningsvärn och tjänsteplikt samt tillgång till ett enklare utbildningsmaterial. Det råder inom vissa räddningstjänster osäkerhet om regelverket kring användning av frivilliga och önskemål har framförts om att ett förtydligande kring detta skulle vara värdefullt. I fråga om utbildningsmaterial skulle det kunna vara uppdelat i olika moduler exempelvis skogsbrand, översvämning etc. som kommunen fritt kan använda utifrån lokala behov.

För att stimulera bildandet av nya räddningsvärn är framgångsfaktorer att från centralt håll tillhandahålla informations- och utbildningsmaterial. I arbetet med uppdraget har vi också tagit del av exempel från flera kommuner på hur de arbetat med att inrätta nya räddningsvärn de senaste åren. En annan framgångsfaktor kan således vara att sprida deras erfarenheter och arbetssätt till andra kommuner.

Det finns som framgår i detta uppdrag kopplingar till kommunernas uppgifter inom räddningstjänst vid höjd beredskap. Finansieringsfrågorna för dessa uppgifter är dock ännu inte klarlagda och närmare detaljer om lösningar får anstå till dess finansieringsfrågan är löst.

MSB har anskaffat omfattande statliga förstärkningsresurser i form av bland annat 24 mobila skogsbrandsdepåer, översvämningsbarriärer och utrustning för oljeskadeskydd. Dessa resurser har placerats ut på olika platser i landet och kan avropas av kommunerna. Det är det systemet som finns och som ska

användas vid mer omfattande räddningsinsatser. Utbyggnaden av de statliga förstärkningsresurserna kan även ses som en anpassning till förmågan för räddningstjänst under höjd beredskap. Det finns behov av att bemanna dessa förstärkningsresurser när de används vid insatser och det är en uppgift som kan vara lämplig för t.ex. räddningsvärnspersonal. Ökade personella resurser i form av räddningsvärnspersonal bör dock få en positiv inverkan på bemanningen vid räddningstjänst under höjd beredskap.

Hemvärnet har i många fall varit en viktig resurs för kommunal räddningstjänst vid hanteringen av omfattande insatser. En statlig myndighet är skyldig att med personal och egendom delta i en räddningsinsats på anmodan av räddningsledaren om de bedöms ha lämpliga resurser för det. Skyldigheten gäller dock inte om deltagandet allvarligt hindrar deras ordinarie verksamhet. Hemvärnet är i första hand en del av det militära försvaret och är primärt utbildade och övade för andra insatser än räddningsinsatser. Mot bakgrund av detta går det därför inte att förutsätta att de är en tillgänglig resurs som kan avropas varje gång det behövs resursförstärkning.

4.1 Räddningsvärn kan vara ett stöd i efterforskningsinsatser

I andra fall än fjäll-, flyg- och sjöräddningstjänst ska Polismyndigheten enligt LSO ansvara för efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa. Enligt förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor ska Polismyndigheten upprätta ett program för efterforskningen som ska innehålla uppgifter om vilken förmåga myndigheten har och avser att skaffa sig för att göra räddningsinsatser, samt uppgifter om samverkan med kommuner, andra statliga myndigheter och berörda organisationer. Som en del av förmågan ska anges vilka resurser myndigheten har och avser att skaffa sig.

I arbetet med uppdraget har kontakt tagits med Polismyndigheten för att efterhöra deras intresse av att kunna använda personal i kommunala räddningsvärn i sitt uppdrag med efterforskning av försvunna personer. Polismyndigheten är numera en processorganisation. Efter diskussioner med processägaren inom myndigheten har de svarat att det skulle vara intressant ur polisiär synvinkel att kunna nyttja räddningsvärn för efterforskning av försvunna personer. De som tas ut ska i så fall användas med stöd av tjänsteplikten och övas årligen. Det skulle ge en möjlighet till tillgänglig utbildad resurs över ytan som t.ex. kan knytas till Polismyndighetens Program för räddningstjänst. Exakt hur den juridiska kopplingen kring avtal m.m. kopplat till räddningsvärn med ersättning och försäkringsfrågor vill inte Polismyndigheten förhålla sig till utan vidare beredning. Polismyndigheten menar att modellen att knyta frivilliga till en fast organisation i form av värn skulle ha många fördelar kring förutsebar tillgänglighet, utbildningsnivå, logistik m.m.

Således ett positivt svar från Polismyndigheten om att använda personal i kommunala räddningsvärn för eftersöksuppgifter. Det som krävs för att detta ska kunna ske är bl.a. att polisen av kommunerna får tillgång till personallistor för värnpersonal och att kontinuerlig övning i eftersöksuppgifter genomförs för personalen i räddningsvärn.

Flera representanter för den kommunala räddningstjänsten har framfört att det kan vara svårt att hålla ett räddningsvärn aktivt då det kan gå flera år innan de behöver användas i kommunal räddningstjänst. Ett uppdrag för räddningsvärnerna att också ingå i Polismyndighetens arbete med efterforskning skulle innebära att räddningsvärnerna sannolikt skulle användas oftare och därmed bli mera aktiva.

4.2 Slutsatser

Kommunerna ser olika behov av att organisera förstärkningsresurser i form av räddningsvärn utifrån olika lokala förhållanden. En del kommuner ser möjligheter att på traditionellt sätt inrätta räddningsvärn i glest befolkade delar av kommunen. Andra, något större kommuner, ser möjlighet att inrätta räddningsvärn i centralorten där det finns underlag för rekrytering. Det finns en flora av olika lösningar och kommunerna bör ges möjlighet att organisera räddningsvärn efter lokala behov och efter de förutsättningar som finns.

Det har framkommit olika syn på anställningsformen för personal i räddningsvärn. Merparten av kommunerna föredrar att använda tjänsteplikt. Några representanter för kommunerna skulle föredra en möjlighet att timanställa personal för att ingå i ett värn och säger sig vilja undersöka möjligheterna för det. Det bör vara en uppgift för den enskilda kommunen att hitta de lösningar som passar kommunen bäst. Tjänsteplikt bör dock vara huvudspåret då detta är ett enkelt sätt som dessutom är väl reglerat i lagstiftningen.

4.3 Åtgärder och rekommendationer

4.3.1 Kommunerna

Under uppdragets genomförande har det framkommit att flera kommuner har en läxa att göra framförallt när det gäller planering för omfattande räddningsinsatser. Räddningstjänstutredningen har lämnat förslag om att MSB bör få föreskriftsrätt om innehållet i kommunala handlingsprogram. Kommunerna bör dock inte avvakta detta då gällande lagstiftning innehåller bestämmelser om att en kommun i sitt handlingsprogram för räddningstjänst bl.a. ska ange vilka risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser och att kommunen ska redovisa vilken förmåga, inklusive resurser, kommunen har och avser att skaffa sig för att göra sådana insatser. Planering för omfattande räddningsinsatser bör alltså intensifieras i många kommuner. I detta ingår att planera för behov av förstärkningsresurser, t.ex. i form av räddningsvärn.

Omsättningen av personal i deltidstyrkor är i många kommuner 10-15 % per år. Det innebär att det finns många som är utbildade, övade och har engagemang för räddningstjänsten i kommunerna. Deras situation i livet medger dock inte att de kan ingå i deltidstyrkor med beredskap. De skulle däremot med fördel kunna organiseras i räddningsvärn. Kommunerna bör undersöka möjligheten att tillvarata kompetensen hos dessa genom att organisera dem i räddningsvärn.

4.3.2 Åtgärder från MSB

Mot bakgrund av det som kommit fram vid genomförandet av uppdraget avser MSB att vidta följande åtgärder för att stödja kommunerna i deras arbete med att inrätta räddningsvärn:

- Informationsmaterial till allmänheten som kommunerna kan använda vid rekrytering till räddningsvärn.
- Informationsmaterial till kommunerna och de enskilda kring formella grunder om räddningsvärn och tjänsteplikt.
- Utbildningsmaterial för frivilliga brandkårer ska ses över, uppdateras och anpassas efter de behov som finns för räddningsvärn och som framkommit i uppdraget.
- Genomföra konferenser och seminarier för att sprida goda exempel om rekrytering och personalförsörjning.
- MSB:s vägledning för myndigheters samverkan med frivilliga och frivilligorganisationer uppdateras för att även omfatta räddningsvärn och tjänsteplikt.
- Utbildning i skogsbrandsläckning genom frivilliga försvarsorganisationer ska stimuleras.
- I dialog med Räddningstjänstrådet kontinuerligt utvärdera och följa upp hur personalförsörjningen inom kommunal räddningstjänst utvecklas.

Myndigheten avser att samtliga redovisade stödåtgärder ska påbörjas under år 2020.

Vidare har MSB tagit fram en handlingsplan för stöd till kommunal räddningstjänst för perioden 2020-2022. I denna plan finns åtgärder som syftar till att bidra till en bättre och effektivare planering av kommunal räddningstjänst. Bland annat är avsikten att en nationell olycksbild över olyckor som kan inträffa i de flesta kommuner ska tas fram och att tydligheten kring innehåll i de kommunala handlingsprogrammen ska förbättras. I det här arbetet har olyckor som leder till omfattande räddningsinsatser och resursplanering för sådana insatser en självklar plats. Likaväl som kommunerna bör förbättra sin strategiska planering inom ramen för handlingsprogrammen bör de även utveckla sin planering för specifika insatser som exempelvis skogsbränder.

Positivt är att Polismyndigheten har uttryckt fördelar med att använda personal i de kommunala räddningsvärnen i sin uppgift med efterforskning av försvunna personer. Förutom att resursen räddningsvärn tas tillvara på ett bredare sätt innebär det också att räddningsvärnen blir mer aktiva och får fler uppgifter vilket gynnar arbetet med att hålla igång räddningsvärnen över tid.

Myndigheten bedömer att effekten av de föreslagna åtgärderna kommer att bli att flera räddningsvärn kommer att bildas och att den kommunala räddningstjänstens förmåga att hantera omfattande räddningsinsatser kommer att förbättras i det avseendet.